

Praha 1. 8. 2014

19

Vybrané ukazatele ekonomiky zdravotnictví v mezinárodním srovnání

Selected Economic Indicators of Health Care in International Comparison

Souhrn

Tato Aktuální informace přináší mezinárodní porovnání vybraných ukazatelů z nedávno aktualizované databáze OECD Health Statistics zveřejněné v červnu 2014. Z této databáze OECD vybíráme ukazatele z ekonomické oblasti zdravotnictví, jako podíl výdajů na zdravotnictví na hrubém domácím produktu, výdaje na zdravotnictví podle zdrojů financování a výdaje na zdravotnictví na 1 obyvatele.

Summary

This Topical Information brings international comparison of indicators selected from the updated database OECD Health Statistics as published in June 2014. Hereby we present indicators of economy of health service, as for instance the proportion of health expenditure in the gross domestic product, health expenditure by sources of financing and per capita health expenditure.

Aktualizace mezinárodní databáze OECD Health Statistics (červen 2014)

OECD Directorate for Employment, Labour and Social Affairs vydal v červnu 2014 novou verzi své aplikace OECD Health Statistics 2014, dále jen Health Statistics. Databáze se ve shodě se svým názvem zaměřuje na statisticky podchytilné stránky zdraví a zdravotnictví v jednotlivých zemích, a to v rámci demografického, sociálního a ekonomického prostředí. Health Data zahrnují 34 členských zemí OECD, tzn. vybrané země Evropy, dále USA, Kanadu, Austrálii, Nový Zéland, Japonsko, Koreu, Turecko, Mexiko, Chile a Izrael.

Formou aktuální informace prezentuje ÚZIS ČR vybrané ukazatele z oblasti ekonomiky zdravotnictví. Pro porovnání jsou uváděny převážně členské země OECD, které konkrétní údaje do databáze Health Data za příslušný rok předaly, a jsou prezentovány především údaje za evropské členské země OECD.

Podíl výdajů na zdravotnictví na hrubém domácím produktu - Tab. 1

Podíl výdajů na zdravotnictví na celkovém hrubém domácím produktu (HDP) je často používaný ukazatel pro mezinárodní srovnání. Zjednodušeně představuje podíl výdajů na zdravotnictví na celkových výdajích na nákup zboží a služeb v dané zemi. Takovýto údaj je však nutno považovat vždy pouze za orientační, závisí na cenových hladinách v jednotlivých zemích a může být ovlivněn případnými metodickými rozdíly mezi zeměmi.

V časové řadě tohoto ukazatele v letech 2009–2012 podle Health Statistics tento podíl v ČR dosáhl nejvyšší hodnoty 7,8 % právě v roce 2009, kdy došlo kromě jiného k propadu

HDP o 2,3 % v běžných cenách. Po mírném poklesu výdajů na zdravotnictví a mírném růstu HDP v letech dalších stejný ukazatel v OECD Health Data dosáhl 7,4 % a 7,5 %.

Ve vyspělých západoevropských zemích (Belgie, Dánsko, Francie, Německo, Nizozemsko, Švýcarsko) ukazatel podílu výdajů na zdravotnictví na HDP pravidelně přesahuje 10 %. Ve srovnání s takovými hodnotami daného ukazatele se jeví zdravotnictví v ČR jako méně finančně saturované, je však třeba brát v úvahu i obecně vyšší cenové hladiny a vyšší nákladnost zdravotnictví ve jmenovaných zemích (kromě jiného pravděpodobně vyšší cenu práce).

Mezinárodní databáze Health Statistics nezahrnuje odhad průměrného podílu výdajů na zdravotnictví na HDP za členské země EU. ÚZIS ČR pro úplnost dodává odhad tohoto ukazatele ze zdrojů WHO, která odhaduje průměrný podíl celkových výdajů na zdravotnictví na HDP v zemích EU za rok 2011 na 9,56 %, viz European Health for All Database (HFA-DB), duben 2014.

Běžné výdaje na zdravotnictví podle zdrojů financování za rok 2012 - Tab. 2

Health Statistics uvádí rovněž podíl zdrojů financování. (Pozn.: Níže uváděné podíly zdrojů se týkají běžných výdajů na zdravotnictví. Health Statistics jsou pro tento účel oproštěny od kapitálových výdajů). V České republice tvořily veřejné výdaje v roce 2012 cca 83,7 % běžných výdajů na zdravotnictví. V tom přibližně 4,5 % tvořily výdaje státního a územních rozpočtů a 79,2 % představovaly výdaje veřejného zdravotního pojištění. Všechny evropské země OECD vykazují nadpoloviční podíl veřejných zdrojů financování, tedy úhrn veřejných rozpočtů a veřejného zdravotního pojištění. U srovnávaných evropských členských zemí OECD podíl veřejných zdrojů financování kromě Maďarska, Polska, Portugalska, Slovenska a Švýcarska přesahuje 75 %. Nejvyšší podíl veřejných financí za rok 2012 mají v tomto pořadí Nizozemsko (85,8 %), Dánsko (85,2 %), Česko (83,7 %) a Lucembursko (82,5 %).

Ve srovnávací tabulce dle Health Statistics jsou běžné výdaje uváděny i s rozlišením na veřejné rozpočty a veřejné zdravotní pojištění. Z podrobnějších porovnání pak vyplývá, že např. v Dánsku, Finsku, Portugalsku a Švédsku pochází převážná část veřejných prostředků na zdravotnictví z veřejných rozpočtů, naproti tomu např. ve Francii, Lucembursku, Německu, Nizozemsku a dalších zemích jde rozhodující podíl veřejných financí z veřejného zdravotního pojištění.

Soukromé výdaje na zdravotnictví (jsou jimi přímá vydání obyvatelstva, výdaje neziskových institucí, dary, výdaje zaměstnavatelů na zdraví zaměstnanců, soukromé zdravotní pojištění apod.) jsou dalším zdrojem financování zdravotnictví. Podle výše podílu soukromých výdajů na celkových běžných výdajích na zdravotnictví je v čele uváděných evropských zemí OECD za rok 2012 Maďarsko (38,1 %), Portugalsko (37,4 %), Švýcarsko (34,2 %) a Polsko (34,0 %). Zeměmi s nejnižším podílem soukromých výdajů v roce 2012 jsou Dánsko (14,8 %), Česko (16,3 %), Lucembursko (17,5 %) a Švédsko (18,8 %).

Ve srovnání přímých výdajů obyvatelstva na zdraví (Out-of-pocket payments, households) Česká republika se svým podílem 15,3 % z celkových výdajů na zdravotnictví ve srovnání s jinými zeměmi OECD nevyčívá. Nižší podíl přímých výdajů obyvatelstva mají např. Dánsko, Francie, Německo, Lucembursko, Nizozemsko atd. Podíl vyšší než ČR mají kromě Portugalska nebo Švýcarska i postsocialistické Maďarsko, Polsko a Slovensko.

Výdaje na zdravotnictví na 1 obyvatele v přepočtu dle parity kupní síly - Tab. 3

Databáze Health Statistics umožňuje rovněž porovnání výdajů na zdravotnictví na jednoho obyvatele v přepočtu podle kupní síly a cenové hladiny v jednotlivých zemích. V Tab. 3 jsou za rok 2012 uvedeny takovéto ukazatele celkových výdajů na zdravotnictví na 1 osobu za evropské země OECD a USA. V tomto porovnání sice úroveň ČR převyšuje

blízké země Polsko a Maďarsko, ale nedosahuje úrovně většiny ostatních evropských zemí OECD včetně Slovenska, které v roce 2011 bylo v celkových výdajích ještě za ČR. Obdobné srovnání i s obdobným pořadím zemí je v Tab. 3 uvedeno rovněž pro veřejné výdaje na zdravotnictví na 1 obyvatele, kde Česká republika Slovensko předstihla.

Zeměmi s nejvyššími celkovými výdaji na zdravotnictví na 1 obyvatele v přepočtu na paritu kupní síly v dané zemi - pomineme-li specifické USA - jsou Nizozemsko, Švýcarsko a Norsko (zhruba 2,5x a více ve srovnání s ČR). V porovnání veřejných výdajů evropských zemí OECD na zdravotnictví na 1 obyvatele v přepočtu na paritu kupní síly v dané zemi jsou nejvyšší veřejné výdaje v Norsku (3x vyšší než v ČR), Nizozemsku (2,5x vyšší) a Švýcarsku (2,3x vyšší).

ÚZIS ČR poznamenává, že ukazatel výdajů na zdravotnictví v přepočtu podle kupní síly může kromě poměrování objemu peněz jdoucích do zdravotnictví představovat i určité konstatování nákladnosti zdravotnických systémů v daných zemích, což je určitě případ USA, Norska, Švýcarska a dalších. Úroveň a výsledky zdravotnictví České republiky v mezinárodních srovnáních vychází i při objektivně daných finančních domácích zdrojích relativně příznivě, viz např. „OECD Studie kvality zdravotní péče: Česká republika 2014“, <http://www.mzcr.cz/dokumenty/ministr-zdravotnicka-kvalita-zdravotni-pece-je-pro-nas-prioritou-9251-1.html>. Studie však rovněž formuluje určitá doporučení OECD ke zlepšování kvality zdravotní péče.

Více o výdajích na zdravotnictví v databázi OECD Health Statistics na: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=SHA>. Zdrojem dat do Health Data za Českou republiku jsou zdravotnické účty (SHA - System of Health Accounts) zpracovávány Českým statistickým úřadem s přispěním ÚZIS ČR. Zdrojem pro makroekonomické údaje jsou národní účty ČSÚ.

Vypracoval: Ing. Ivan Popovič

Značky v tabulkách:

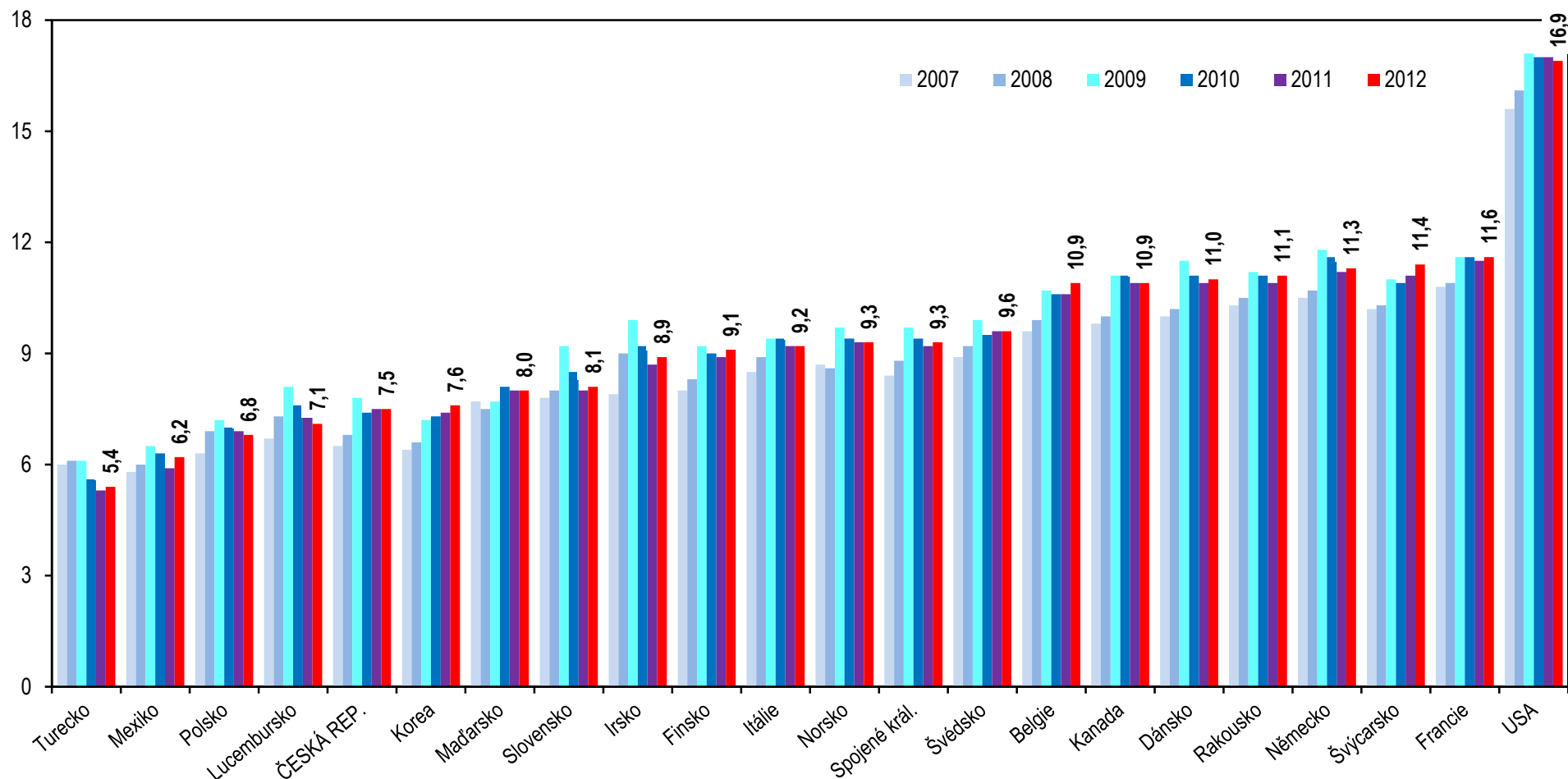
Tečka (.) - údaj není v „OECD Health Statistics 2014“ z června 2014 uveden
Výběr a počet zemí je s ohledem na zachování přehlednosti tabulek a grafů.

Tab. 1. Srovnání podílu celkových výdajů na zdravotnictví na hrubém domácím produktu ve vybraných zemích OECD

Země	Podíl celkových výdajů na zdravotnictví na HDP v %			
	rok			
	2009	2010	2011	2012
Česká republika	7,8	7,4	7,5	7,5
Belgie	10,7	10,6	10,6	10,9
Dánsko	11,5	11,1	10,9	11,0
Finsko	9,2	9,0	8,9	9,1
Francie	11,6	11,6	11,5	11,6
Irsko	9,9	9,2	8,7	8,9
Island	9,6	9,3	9,0	9,0
Itálie	9,4	9,4	9,2	9,2
Japonsko	9,5	9,6	10,1	10,3
Kanada	11,1	11,1	10,9	10,9
Korea	7,2	7,3	7,4	7,6
Lucembursko	8,1	7,6	7,3	7,1
Maďarsko	7,7	8,1	8,0	8,0
Německo	11,8	11,6	11,2	11,3
Nizozemsko	11,9	12,1	12,1	.
Norsko	9,7	9,4	9,3	9,3
Polsko	7,2	7,0	6,9	6,8
Portugalsko	10,8	10,8	10,2	.
Rakousko	11,2	11,1	10,9	11,1
Řecko	10,2	9,5	9,8	9,3
Slovensko	9,2	8,5	8,0	8,1
Spojené království	9,7	9,4	9,2	9,3
Španělsko	9,6	9,6	9,4	.
Švédsko	9,9	9,5	9,5	9,6
Švýcarsko	11,0	10,9	11,1	11,4
Turecko	6,1	5,6	5,3	5,4
USA	17,1	17,0	17,0	16,9

Zdroj: OECD Health Statistics, červen 2014

Vývoj výdajů na zdravotnictví ve vybraných zemích OECD jako % z HDP v letech 2007–2012
a dosažená úroveň v roce 2012

Zdroj dat: OECD Health Data červen 2014

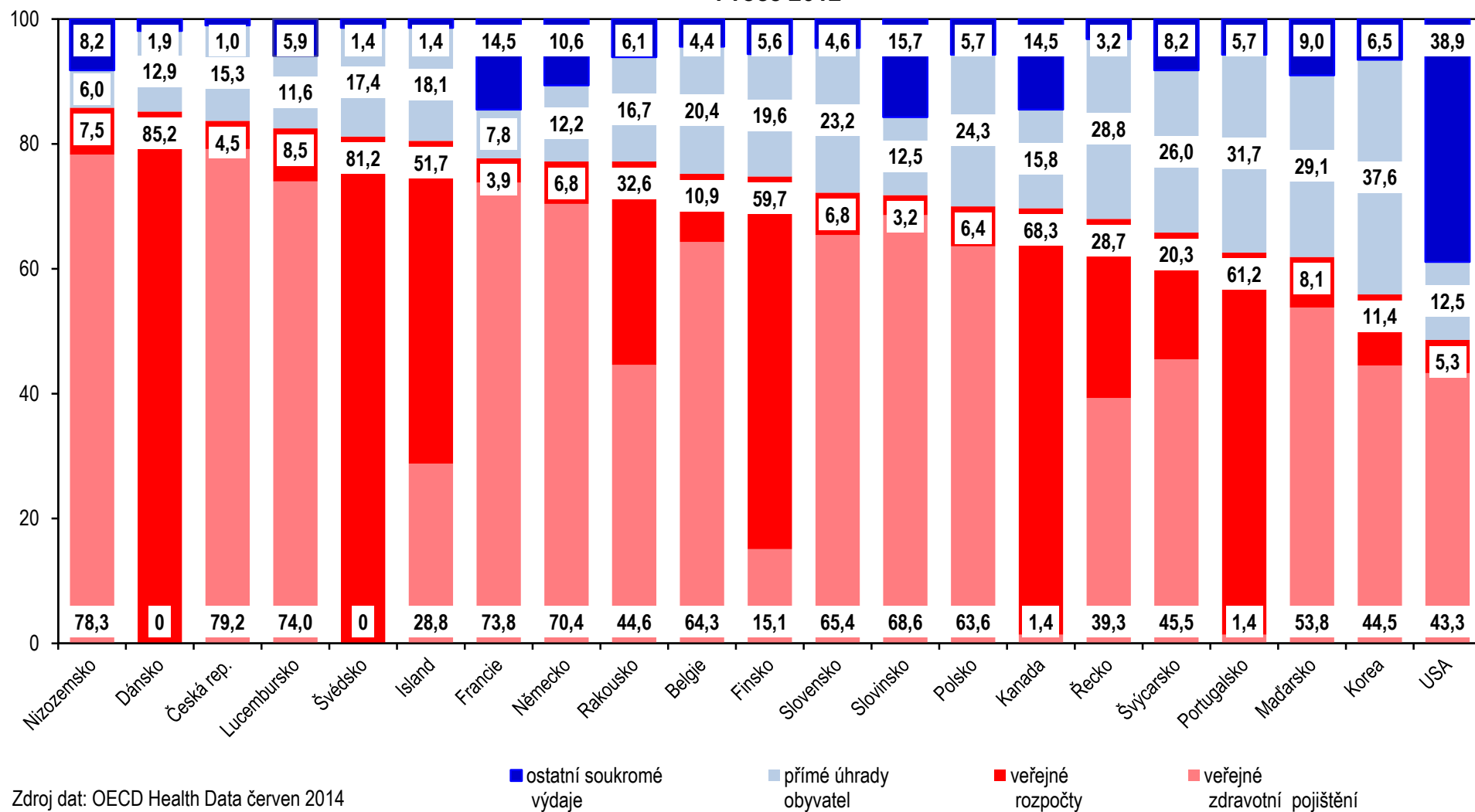
Tab. 2. Výdaje na zdravotnictví v roce 2012 podle zdrojů financování jako % z běžných výdajů na zdravotnictví ve vybraných zemích OECD

	Veřejné rozpočty	Veřejné zdravotní pojištění	Přímé úhrady obyvatelstva	Ostatní soukromé výdaje
Česká republika	4,5	79,2	15,3	1,0
Belgie	10,9	64,3	20,4	4,4
Dánsko	85,2	0,0	12,9	1,9
Finsko	59,7	15,1	19,6	5,6
Francie	3,9	73,8	7,8	14,5
Island	51,7	28,8	18,1	1,4
Korea	11,4	44,5	37,6	6,5
Lucembursko	8,5	74,0	11,6	5,9
Maďarsko	8,1	53,8	29,1	9,0
Německo	6,8	70,4	12,2	10,6
Nizozemsko	7,5	78,3	6,0	8,2
Polsko	6,4	63,6	24,3	5,7
Portugalsko	61,2	1,4	31,7	5,7
Rakousko	32,6	44,6	16,7	6,1
Slovensko	6,8	65,4	23,2	4,6
Slovinsko	3,2	68,6	12,5	15,7
Švédsko	81,2	0,0	17,4	1,4
Švýcarsko	20,3	45,5	26,0	8,2
USA	5,3	43,3	12,5	38,9

Zdroj: OECD Health Statistics, červen 2014

Uvedeny státy, které takto specifikovaná data poskytly.

Podíl zdrojů výdajů na zdravotnictví v % z běžných výdajů na zdravotnictví ve vybraných zemích OECD
v roce 2012

Tab. 3. Celkové a veřejné výdaje na zdravotnictví na 1 obyvatele v roce 2012 v přepočtu na paritu kupní síly ve vybraných zemích OECD (\$ PPP)

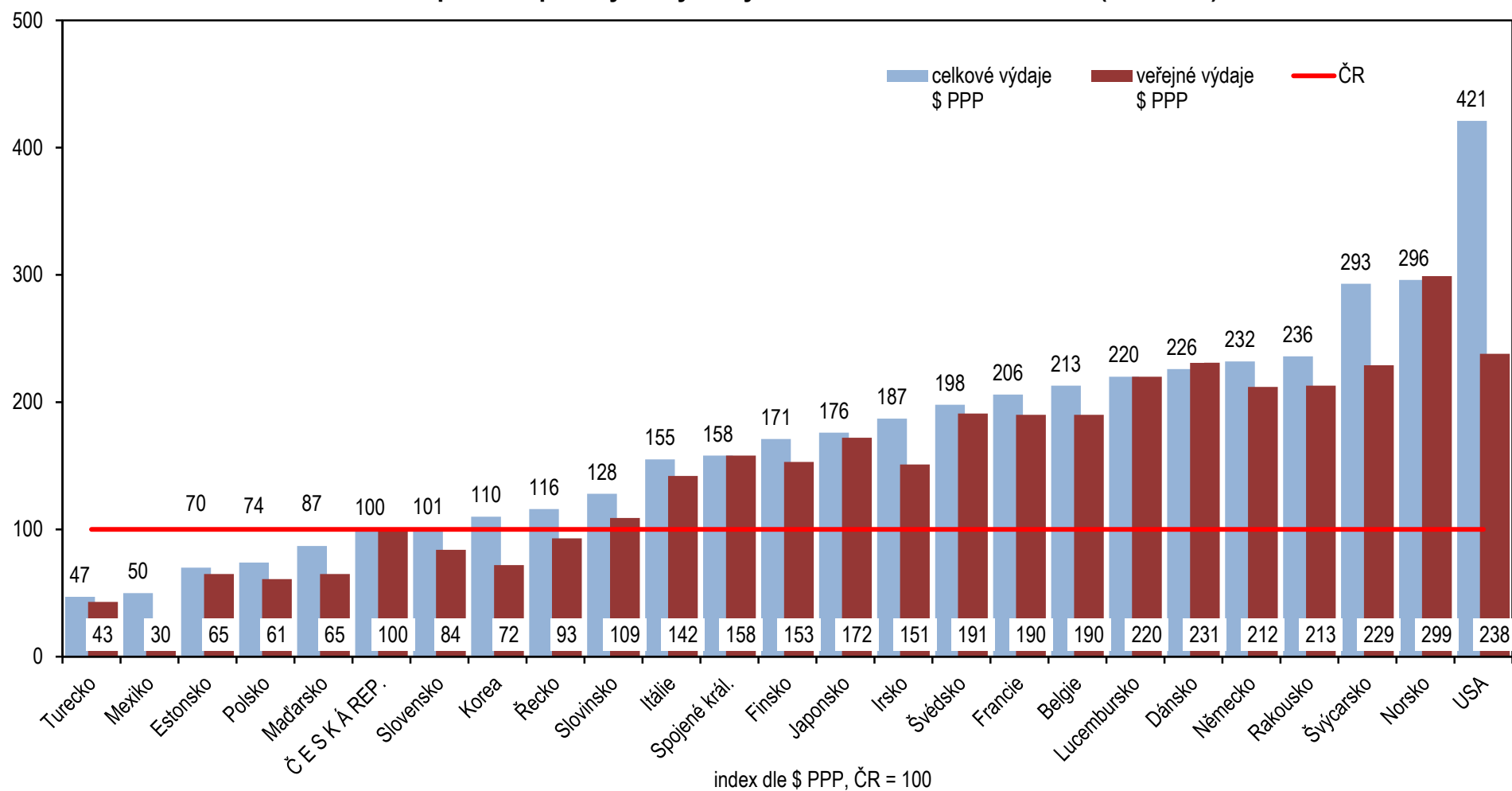
Země	Celkové výdaje na zdravotnictví \$ PPP/1 obyv.	Index ČR = 100	Veřejné běžné výdaje na zdravotnictví \$ PPP/1 obyv.	Index ČR = 100
Česká republika	2 077	100	1 745	100
Turecko	984	47	756	43
Mexiko	1 048	50	531	30
Estonsko	1 447	70	1 139	65
Polsko	1 540	74	1 065	61
Maďarsko	1 803	87	1 128	65
Slovensko	2 105	101	1 468	84
Korea	2 291	110	1 248	72
Řecko	2 409	116	1 617	93
Portugalsko	2 457	118	1 718 ¹⁾	98
Itálie	3 209	155	2 481	142
Spojené království	3 289	158	2 762	158
Island	3 536	170	2 847	163
Finsko	3 559	171	2 669	153
Japonsko	3 649	176	2 997	172
Irsko	3 890	187	2 628	151
Švédsko	4 106	198	3 336	191
Francie	4 288	206	3 317	190
Belgie	4 419	213	3 323	190
Lucembursko	4 578	220	3 846	220
Dánsko	4 698	226	4 029	231
Německo	4 811	232	3 691	212
Rakousko	4 896	236	3 716	213
Nizozemsko	5 099	245	4 375	251
Švýcarsko	6 080	293	4 001	229
Norsko	6 140	296	5 222	299
USA	8 745	421	4 160	238

¹⁾ Údaj za rok 2011

PPP: V přepočtu dle kupní síly s ohledem na cenovou hladinu v dané zemi

Zdroj: OECD Health Statistics, červen 2014

**Porovnání celkových a veřejných výdajů na zdravotnictví na 1 obyvatele
v paritě kupní síly ve vybraných zemích OECD v roce 2012 (ČR = 100)**

Zdroj dat: OECD Health Data červen 2014